

ЭРКИН ИҚТИСОДИЙ ЗОНАЛАРДАГИ КОРХОНАЛАРНИНГ ФАОЛИЯТИГА ИННОВАЦИОН МУҲИТНИНГ ТАЪСИРИ

Максудов Шерзод Солижонов,

Фарғона давлат университети ўқитувчиси

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7623415>

Аннотация: Эркин иқтисодий зоналарнинг инновацион салоҳияти, инвестиция муҳитининг жозибадорлигини бошқариш самарадорлиги даражаси, инвестиция фаоллиги ва жалб қилинган инвестициялар рентабеллиги кўрсаткичлари асосида рейтинг тизимидан фойдаланиш қўйидаги мақсадларга йўналтирилган бошқарувнинг стратегик вазифаларини белгилаш имконини беради. инновацион ва инвестиция имкониятларини ошириш.

Калит сўзлар: эркин иқтисодий зоналар, ривожланиш, самарадорлик, инновацион жараён, инновация, фаоллаштириш.

ВЛИЯНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ СРЕДЫ НА ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ В СВОБОДНЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ЗОНАХ

Аннотация: Использование рейтинговой системы на основе показателей инновационного потенциала свободных экономических зон, уровня эффективности управления привлекательностью инвестиционной среды, инвестиционной активностью, доходностью привлекаемых инвестиций позволяет определить стратегические задачи управления, направленные при следующих целях. увеличить возможности для инноваций и инвестиций.

Ключевые слова: свободные экономические зоны, развитие, эффективность, инновационный процесс, инновации, активизация.

THE INFLUENCE OF INNOVATION ENVIRONMENT ON THE ACTIVITY OF ENTERPRISES IN FREE ECONOMIC ZONES

Abstract: The use of a rating system based on indicators of the innovative potential of free economic zones, the level of efficiency in managing the attractiveness of the investment environment, investment activity, and the profitability of attracted investments allows us to determine the strategic management tasks aimed at the following goals. increase opportunities for innovation and investment.

Key words: free economic zones, development, efficiency, innovation process, innovation, activation.

Кириш

Жаҳонда иқтисодиётда глобаллашув жараёнини тезлашиши мамлакатлар иқтисодиётида барқарорликни таъминлаш, ўзаро иқтисодий алоқаларни ривожлантириш мақсадида мамлакатларнинг иқтисодий ўсиш суъратини ошириш ҳозирги куннинг долзарб масаларидан бири бўлиб қолмоқда. Бунинг учун мамлакат миллий иқтисодиётини ундаги макроиқтисодий кўрсаткичларни ошириш зарур бўлиб қолмоқда. Мамлакатнинг миллий иқтисодиётини ривожлантиришда дунё тажрибаларидан фойдаланган ҳолда Эркин иқтисодий зоналарни ташкил этиш ва уни ривожлантиришни тақозо қилмоқда. 1973 йилда Киото конвенцияда “Франко зонаси”-давлат ҳудуддаги муайян натижаларга эришмоқ мақсадида миллий ва хорижий тадбиркорликни ривожлантириш учун иқтисодий периферия шартлари, бошқарувни алоҳида режими ва бошқа ташкилий маъмурий тадбирларни жорий этилган қисми сифатида таърифланади.

Эркин иқтисодий зоналарни ташкил этишда қуйидаги мақсадлар олдига қўйилади. Махсус имтиёзлар, барқарор қонун база, хорижий капитал ва илғор технология жалб этиш; Экспортни кенгайтириш; Мамлакат ва минтақа бюджетига валюта тушумини ўстириш; Янги иш жойлари яратиш ва аҳолини турмуш даражасини ошириш;

Жаҳон мамлакатларида кам ривожланган ва иқтисодий жиҳатдан тараққий этмаган ҳудудларда индустриал парклар, технополислар ва саноат зоналарини ташкил этиш орқали ривожлантириш, бу орқали иқтисодий салоҳият ва ресурслардан фойдаланиш самарадорлигини ошириш, йирик ва кичик ишлаб чиқариш корхоналари ўртасидаги саноат кооперациясини чуқурлаштириш, эркин иқтисодий зоналари жойлашган ҳудудлардаги инвестицион жозибадорликни ошириш, шу асосда рақобатбардош маҳсулот ишлаб чиқариш ҳамда аҳоли бандлигини ошириш масалаларининг илмий тадқиқотига алоҳида эътибор қаратилган. Ўзбекистонда эркин иқтисодий зоналар ташкил этишдан мақсад қилиб, мамлакат ва чет эл инвестициясини, истиқболли технология ва бошқарув тажрибасини жалб этишни, экспортни рағбатлантириш, унинг таркибини яхшилаш, иш билан бандликни ошириш ва малакали кадрларни тайёрлаш, ер участкасини ижарага бериш, бино-иншоотлар ижараси, тижорат ва хизматларни тақдим этишдан келадиган қўшимча валюта даромадларини олиш. Мамлакатимизни иқтисодий салоҳиятини ривожлантириш ва минтақаларнинг ижтимоий иқтисодий ривожлантириш, ишлаб чиқариш, ресурслар самарали фойдаланиш таъминлаш, транспорт, муҳандислик-коммуникация ҳамда ижтимоий инфратузилмани ривожлантиришда эркин иқтисодий зоналар алоҳида ўрин тутди.

Тадқиқот методологияси

Бугунги кунда мамлакатлар ижтимоий ва иқтисодий ривожлантириш, аҳолини турмуш даражасини ошириш муаммоларни ҳал этишнинг асосий омили сифатида эркин иқтисодий зоналарни ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратмоқда. Мамлакатда иқтисодиёт ривожланиб бораётган бир пайтда, эркин иқтисодий зоналарнинг ташкил этилиши мамлакатимизда ишсизлик муаммосини, ҳудудларни иқтисодий ва ижтимоий ривожлантириш муаммоларини бартараф этиш, халқаро ва миллий бозорларни товарлар билан тўлдиришда асосий омил бўлмоқда.

Инновацион фаолият умумий қонуниятларга эга бўлиб, унда ўзгаришларнинг мақсадлари аниқланади, янгилик ишлаб чиқилади, синовдан ўтказилади, ишлаб чиқариш томонидан ўзлаштирилади, тақсимланади ва ниҳоят жисмоний ва маънавий жиҳатдан "ўлади". Инновацион фаолиятни амалга ошириш ва амалга оширишда мамлакатдаги ва халқаро майдондаги сиёсий вазият, давлат томонидан олиб борилаётган ижтимоий ва иқтисодий сиёсатнинг ўрни катта. Инновацион фаолият чекланган қўлланиш доирасига эга бўлиб, унинг барча элементлари бир-бири билан ўзаро таъсир қилади.

Эркин иқтисодий зоналарда алоҳида халқаро мақом жорий этилган. Лекин у қаерда жойлашган бўлишидан қатъи назар, бу мамлакатнинг ажралмас қисми бўлиб, барча амалиётлар (ер ажратиш, фирма ва компанияларни ташкил этиш, товарларни, чегарадан олиб кириш ва олиб чиқиш, божхона тўловлари, солиқ имтиёзлари, қайси валюта ёки валюта тўлов воситалари, буюртма ҳудудини бошқариш ва бошқалар) қабул қилинган қоидалар асосида тезкорлик билан амалга оширилади. Эркин иқтисодий зоналарни ташкил этишдан кўзланган мақсад кўплаб янги технологиялар, сармояларни жалб қилувчи ривожланган иқтисодий макон яратиш ва шу орқали мамлакат иқтисодиётини жадал ривожлантиришдан иборат.

Эркин иқтисодий зоналарда жойлашган корхонанинг инновацион муҳити корхонанинг ички муҳити ҳолатини (рақобатбардошлик ва рақобатдош устунлик омилларидан бири) баҳоловчи инновацион потенциалдан ва унинг ташқи муҳит ҳолатини баҳоловчи инновацион иқлимдан (инновацион бозорнинг жозибадорлиги омилларидан биттаси). Эркин иқтисодий зоналар иштирокчи бўлган ташкилотнинг инновацион муҳитини таҳлил қилиш мураккаб ва кўп вақт талаб қилади, шунинг учун уни амалга ошириш технологиясига катта эътибор берилади. Тизим таҳлили, мақсадли ва вазиятли каби фундаментал усулларга қўшимча равишда SWOT -таҳлил усули қўлланилади - компания ва унинг атроф-муҳит ҳолатини оператив диагностика таҳлили. SWOT қисқартмаси қуйидаги инглизча сўзларнинг биринчи ҳарфлари: S - куч (куч), W- заифлик (заифлик), O - имконият (имкониятлар), T - таҳдид (таҳдидлар). Компаниянинг муҳитини таҳлил қилиш қуйидаги мақсадларда амалга оширилади: унинг потенциалидаги кучни аниқлаш (S); унинг потенциалидаги заиф томонларини аниқлаш (W); ташкилотга ташқи муҳит томонидан тақдим этилган имкониятларни (O) ўрнатиш ; ташқи муҳитдан фирмага таҳдидларни (T) аниқлаш.

Ташкилот потенциалининг кучли ва заиф томонлари, шунингдек, ташқи муҳитнинг имкониятлари ва таҳдидлари рўйхатини тузгандан сўнг, улар ўртасида алоқаларни ўрнатинг.

		Ташкилотнинг ташқи муҳити (иқлимни баҳолаш)	
		Имкониятлар (O)	Таҳдидлар (T)
Ички муҳит (имкониятларни баҳолаш)	Куч (C)	Майдон (CO)	Майдон (CH)
	Заифлик (w)	Майдон (WO)	Майдон (WT)

SWOT - таҳлил матрицасининг умумий кўриниши

Имкониятлар (О)		Таҳдидлар (Т)	
Ташқи иқтисодий алоқаларнинг кучайиши	Оқори технологияли ишлаб чиқаришларни йўлга қўйишга катта эътибор қаратилиши; ЭИЗлар билан университетлар ва маҳаллий давлат бошқаруви органлари ўртасида “уч ёқлама спирал модели” асосида ҳамкорлик алоқаларининг йўлга қўйилиши;	ЭИЗлар фаолиятини тартибга солиш борасида давлатнинг пухта ўйланган сиёсатини ифода этувчи стратегия ва концепцияларни мавжуд и жалб қилиш борасида ривожланаётган мамлакатлар ўртасида рақобат курашининг тобора шиддатли тус олиш	ЭИЗлар резидентлари фаолиятини баҳолашнинг самарали тизимининг мавжуд эмаслиги; Хорижий инвестицияларнинг жалб қилиш борасида ривожланаётган мамлакатлар ўртасида рақобат курашининг тобора шиддатли тус олиш
ЭИЗларнинг экспорт салоҳиятини оширишга қаратилган давлатнинг рағбатлантирувчи сиёсати; Марказий Осиё давлатлари ва шунингдек МДХ давлатлари доирасида интеграцион алоқаларнинг кучайиши; инновациялар моделининг кенг қўлланилиши; Хорижий ҳамкорлар	Оқори технологияли ишлаб чиқаришларни йўлга қўйишга катта эътибор қаратилиши; ЭИЗлар билан университетлар ва маҳаллий давлат бошқаруви органлари ўртасида “уч ёқлама спирал модели” асосида ҳамкорлик алоқаларининг йўлга қўйилиши;	ЭИЗлар фаолиятини тартибга солиш борасида давлатнинг пухта ўйланган сиёсатини ифода этувчи стратегия ва концепцияларни мавжуд и жалб қилиш борасида ривожланаётган мамлакатлар ўртасида рақобат курашининг тобора шиддатли тус олиш	ЭИЗлар резидентлари фаолиятини баҳолашнинг самарали тизимининг мавжуд эмаслиги; Хорижий инвестицияларнинг жалб қилиш борасида ривожланаётган мамлакатлар ўртасида рақобат курашининг тобора шиддатли тус олиш

		билан биргаликда тадқиқотларни амалга ошириш ва инновацион лойиҳаларни амалга ошириш;	Маҳаллий ЭИЗларнинг нуфузини ошириш мақсадида мохирона менежмент ва маркетинг стратегияларининг амалга оширилиши;	кўзланган мақсадларга эришишда хусусий инвесторлар ва резидентларнинг қизиқиш ва манфаатдорлигининг пастлиги;	
Куч (С)	Эркин божхона ҳудуди тартиби ва тадбиркорлик фаолиятини амалга оширишнинг алоҳида тартиби амал қилиши	Маъмурий тартибга солишнинг соддалаштирилган тизими-“ягона дарча” тамойилининг амал қилиши;	Эркин иқтисодий зоналарнинг замонавий инфрақурилиш объектлари билан таъминланганлиги;	Йирик транспорт коммуникациялари яқинида жойлашганлиги каби бир қатор табиийгеографик устуворликлар;	Катта табиий-ресурс салоҳияти
Заифлик (В)	ЭИЗларнинг ташқи муҳит ўзгаришларига тезда мослаша олмасликлари; ЭИЗ резидент-корхоналари инвестицион фаоллиги ва унда кечаётган инновацион жараёнларнинг нисбатан сустлиги;	ЭИЗларни ривожлантириш учун ажратилаётган бюджет маблағларининг ноқонуний йўллар билан ўзлаштирилиши, солиқдан қочиш мақсадида корхоналар томонидан спекулятив схемалардан кенг фойдаланилиши;	Коррупцион схемаларнинг ҳамон сақланиб қолаётганлиги .	Ташқи иқтисодий фаолият ва инвестицион ресурслар бозорида фаолият олиб бориш кўникмасига эга бўлган малакали мутахассисларнинг етишмаслиги.	Солиқдан қочиш мақсадида корхоналар томонидан спекулятив схемалардан кенг фойдаланилиши;

2-расм Матритса фрагменти SWOT таҳлили

Таҳлил ва натижалар.

ЭИЗ ҳудудларида самарали фаолияти натижасида умумий қиймати 487,4 миллион АҚШ доллари бўлган 128 та лойиҳа амалга оширилди. Уларнинг 162,1 миллион доллари тўғридан-тўғри хорижий инвестициялардир. Лойиҳалар қаторига замонавий иссиқхоналар қуриш (204,7 миллион долларлик 62 та лойиҳа), қурилиш материаллари ишлаб чиқариш (140 миллион долларлик 18 та лойиҳа), кимё ва нефт-кимё саноати (50,6 миллион долларлик 13 та лойиҳа), озиқ-овқат саноати (15,9 миллион долларлик 10 та лойиҳа) қиради.), тўқимачилик саноати (20,1 миллион долларлик 8 та лойиҳа), машинасозлик (6 миллион долларлик 2 та лойиҳа), чарм-пўлат саноати (14,9 миллион долларлик 5 та лойиҳа),

электротехника лойихаси), фармацевтика саноати (56,3 миллион долларлик 6 та лойиха), камраб олди. мебел ва қоғоз ишлаб чиқариш каби соҳалар (1,1 млн. долларлик 1 та лойиха). Ўтган давр мобайнида эркин иқтисодий зонага кирувчи корхоналар томонидан 11,9 триллион сўмлик 538 турдаги саноат маҳсулотлари ишлаб чиқарилиб, 257,6 миллион долларлик маҳсулот экспорт қилинди, бу эса пандемиянинг салбий иқтисодий оқибатларига қарамай, 2019-йилга нисбатан 145 фоизга ўсди. йил. Шунингдек, 186 та янги корхона эркин иқтисодий зона иштирокчиси мақомини олди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022-йил 28-январдаги “2022-2026-йилларда Янги Ўзбекистонни ривожлантириш стратегияси тўғрисида”ги “ ПФ-60” иқтисодиёт тармоқларини жадал ривожлантириш йўналишида иқтисодиёт тармоқларининг барқарор юқори ўсиш суръатларини таъминлаш тўғрисида”ги фармони. миллий иқтисодиётни ривожлантириш ва келгуси беш йилда аҳоли жон бошига ялпи ички маҳсулотнинг юқори ўсиш суръатларини таъминлаш – Аҳоли жон бошига даромадларни 1,6 баробарга ва 2030 йилгача 4 минг АҚШ долларига ошириш, шунингдек, “юқори ўрта даромадли мамлакатлар”, макроиқтисодий барқарорликни таъминлаш ва 2023-йилга бориб йиллик инфляция даражасини босқичма-босқич 5 фоизга камайтириш ҳамда келгуси беш йилда хорижий инвестицияларни жалб этиш чораларини кўриш.

Хулоса

Эркин иқтисодий зоналар фаолияти самарадорлигини оширишда ЭИЗда фаолият юритаётган резидентларнинг асосий фаолияти кўламини оширишни жадаллаштириш муҳим аҳамиятга эга.

Инновацион иқтисодиётни шакллантириш шароитида инновацион фаолиятнинг шакллантириш, инновацион маконнинг моҳиятини кўрсатиш, корхоналарни самарали ривожлантириш жараёнлари кўринишида очиб бериш, улар ўртасидаги ўзаро таъсир сифатида миқдорий ва сифат хусусиятларини олишга ёрдам бериш, инновацион муҳитнинг субъектлари ва объектлари ривожлантириш муҳим ҳисобланади.

Эркин иқтисодий зоналарни бошқаришда ҳудудда ишлаётган тадбиркорларга экологик тоза ишлаб чиқариш учун қўшимча имтиёзлар бериш мақсадга мувофиқ бўлар эди.

Бошқарув органлари фаолиятининг очиқлигини таъминлаш, ЭИЗда тадбиркорлик билан шуғулланиш истагида бўлган тадбиркорларнинг мамлакатимизда тадбиркорлик билан шуғулланиши мамлакатимиз иқтисодиётини ривожлантиришнинг зарур омилларидан биридир.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати.

1. Ханкелдиева Г.Ш. Туристик хизматлар соҳасида инвестиция фаолиятини ривожлантириш истикболлари : муаммолар ва уларни ҳал қилиш йўллари. // “Тҳеорисал & Апплиед Ссиенсе” халқаро илмий журнали, Филадельфия, АҚШ. 10, (78) , 20 19. – 160-165 бет.
2. Ханкелдиева Г.Ш. Давлат иштирокидаги акциядорлик жамиятларида корпоратив бошқарувнинг хусусиятлари // Фан ва амалиёт бюллетени. 2017 йил. 11-сон (24). 357-363-бетлар.<http://www.буллетеннауки.com/хонкелдиева>
3. Мирзаев, Р. Б., & Юлдашев, Х. А. (2022). Автомобил ойналари ишлаб чиқаришда истеъмолчи талабларини ишлаб чиқариш таннархига таъсири. *Scientific progress*, 3(2), 1173-1178.

4. Burxonovich, M. R. (2022). The Importance Of Basic Materials And Technological Losses In Increasing Economic Efficiency In The Formation Of Cost. *Web of Scientist: International Scientific Research Journal*, 3(1), 727-732.
5. Рахимова, К. Н., Турсунов, О., Мирзаев, Р. Б., Ахмадалиева, М. К., & Кодиров, А. (2022). Ўзбекистонда «Яшил Молия» Тизимини Йўлга Қўйиш Ва Тақомиллаштириш Йўналишлари. *Gospodarka i Innowacje.*, 28, 90-96.
6. Burkhonovich, M. R., & Kadirovna, A. M. (2022). Improvement of organizational economic impact of product cost reduction on the basis of cost-effective use of resources. *Thematics Journal of Economics*, 8(1).
7. Burkhonovich, M. R., Solijonovich, M. S., & Muhriddin, A. (2022). DIRECTION FOR DETERMINING AND IMPROVING THE LEVEL OF LABOR PRODUCTIVITY. *ASIA PACIFIC JOURNAL OF MARKETING & MANAGEMENT REVIEW ISSN: 2319-2836 Impact Factor: 7.603*, 11(09), 103-108.
8. Burkhanovich, M. R., Ortiqaliyevna, B. M., & Mashrabkhan, R. (2022). LABOR AND PAYMENT ACCOUNT. *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429*, 11(09), 138-143.
9. Burxonovich, M. R., & Ortiqaliyevna, B. M. (2022). Conditions for improving the standard of living of the population. *ASIA PACIFIC JOURNAL OF MARKETING & MANAGEMENT REVIEW ISSN: 2319-2836 Impact Factor: 7.603*, 11(09), 44-48.
10. Kadyrovna, A. M., Burkhanovich, M. R., & Ortikaliyevna, B. M. (2022). DEMAND AND SUPPLY FOR LABOR FORCES. *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429*, 11(09), 85-90.
11. Турсунов, О. Б. (2022). Транспорт Инфратузилмасининг Назарий Асослари.
12. Турсунов, О. Б. (2022). Транспорт инфратузилмасининг мазмуни, таркиби ва минтақа иқтисодий ривожланишига таъсири. so 'ngi ilmiy tadqiqotlar nazariyasi, 1(2), 190-196.
13. Рахимова, К. Н., Турсунов, О., Мирзаев, Р. Б., Ахмадалиева, М. К., & Кодиров, А. (2022). ЎЗБЕКИСТОНДА «ЯШИЛ МОЛИЯ» ТИЗИМИНИ ЙЎЛГА ҚЎЙИШ ВА ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ. *Gospodarka i Innowacje.*, 28, 90-96.
14. Badalovich, T. O. (2022). Legal and institutional basis of development of transport services and transport infrastructure during the coronavirus pandemic. *ASIA PACIFIC JOURNAL OF MARKETING & MANAGEMENT REVIEW ISSN: 2319-2836 Impact Factor: 7.603*, 11(09), 55-61.
15. Badalovich, T. O. (2022). Indicators representing the level of provision of transport services and infrastructure of the region. *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429*, 11(09), 123-127.
16. Турсунов, О. Б. (2022). Иқтисодий эркинлаштириш даврида транспорт хизматлари ва инфратузилмасининг ривожланиш тенденциялари ва ҳудудий хусусиятлари. *Ta'lim fidoyilari*, 8, 196-204.
17. Турсунов, О. (2022). ТРАНСПОРТ ХИЗМАТЛАРИ ВА ИНФРАТУЗИЛМАСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ХОРИЖИЙ МАМЛАКАТЛАР ТАЖРИБАСИ. *Eurasian Journal of Academic Research*, 2(13), 4-9.
18. Турсунов, О. Б. (2022). ЎЗБЕКИСТОНДА ИҚТИСОДИЁТНИ МОДЕРНИЗАЦИЯЛАШ ШАРОИТИДА ТРАНСПОРТ ХИЗМАТЛАРИ ФАОЛИЯТИНИ БОШҚАРИШ ВА САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ ЙЎЛЛАРИ. *IJTIMOIIY FANLARDA INNOVASIYA ONLAYN ILMIY JURNALI*, 2(12), 41-45.

19. Турсунов, О. Б., & Турғунов, З. Х. (2022, December). ИҚТИСОДИЁТНИ МОДЕРНИЗАЦИЯЛАШ ШАРОИТИДА ТРАНСПОРТ ХИЗМАТЛАРИ ВА ТРАНСПОРТ ИНФРАТУЗИЛМАСИ ШАКЛЛАНИШИНИНГ ҲУДУДИЙ ХУСУСИЯТЛАРИ. In *Proceedings of Scientific Conference on Multidisciplinary Studies* (Vol. 1, No. 3, pp. 28-32).
20. Tursunov, O. (2023). TRANSPORT XIZMATLARINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISHINING NAZARIY ASOSLARI. *Eurasian Journal of Academic Research*, 3(1 Part 2), 170-175.
21. Mirzayev, R. B. (2022). ИШЛАБ ЧИҚАРИЛАЁТГАН АВТОМОБИЛ ОЙНАЛАРИНИ ТОБЛАШДА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ХАРАЖАТЛАРИГА ТАЪСИР ҚИЛУВЧИ ОМИЛЛАР.
22. Мирзаев, Р. Б. (2022). МАШИНАСОЗЛИК ТАРМОҒИДА МАХСУЛОТ ТАННАРХИНИ КАМАЙТИРИШ МЕХАНИЗМИНИ ЙЎНАЛИШЛАРИ. *Ta'lim fidoyilari*, 8, 186-195.
23. Urinov, A. G. A. (2003). ECONOMIC REFORMS IN UZBEKISTAN: SPECIFIC FEATURES, RESULTS AND PROBLEMS. *Eurasian Vision: Felicitation Volume on the 70th Birthday of Prof. Devendra Kaushik*, 187.
24. Ahmadjanovich, U. A. (2021). The Main Ways To Improve The Efficiency Of Investment Activity For The Development Of Socio-Economic Processes. *International Journal of Progressive Sciences and Technologies*, 24(2), 197-205.
25. Махсудов, Ш. С. (2022). Развитие свободных экономических зон в условиях трансформации рыночных отношений. *Бюллетень науки и практики*, 8(5), 450-456.
26. Махсудов, Ш. С. (2022). ЎЗБЕКИСТОНДА ЭРКИН ИҚТИСОДИЙ ЗОНАЛАРНИ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШРИШИ ВА РИВОЖЛАНТИРИШ. *Gospodarka i Innowacje.*, 24, 993-995.
27. Махсудов, Ш. С. (2022). Эркин иктисодий зоналарнинг мамлакат иктисодиётини ривожлантиришдаги ўрни. *Scientific progress*, 3(4), 159-166.
28. Махсудов, Ш. С. (2022). Ўзбекистонда эркин иктисодий зоналарни ривожлантиришнинг самарали йўналишлари.
29. Махсудов, Ш. С. (2022). ЭРКИН ИҚТИСОДИЙ ЗОНАЛАРНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА БОШҚАРУВ ОРГАНЛАРИНИНГ ЎРНИ. *O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI*, 1(9), 370-375.
30. Solijonovich, M. S. (2022). The role of government bodies in the development of free economic zones. *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH* ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429, 11(09), 132-137.
31. Solijonovich, M. S. (2022). THE ROLE OF ENGINEERING AND COMMUNICATION INFRASTRUCTURE IN THE ORGANIZATION AND DEVELOPMENT OF THE FREE ECONOMIC ZONE. *ASIA PACIFIC JOURNAL OF MARKETING & MANAGEMENT REVIEW* ISSN: 2319-2836 Impact Factor: 7.603, 11(09), 97-102.
32. Burkhonovich, M. R., Solijonovich, M. S., & Muhridin, A. (2022). DIRECTION FOR DETERMINING AND IMPROVING THE LEVEL OF LABOR PRODUCTIVITY. *ASIA PACIFIC JOURNAL OF MARKETING & MANAGEMENT REVIEW* ISSN: 2319-2836 Impact Factor: 7.603, 11(09), 103-108.
33. Махсудов, Ш. С. (2022). БОЗОР ИҚТИСОДИЁТИ ШАРОИТИДА ЭРКИН ИҚТИСОДИЙ ЗОНАЛАРДА БОШҚАРУВ. *Ta'lim fidoyilari*, 8, 121-134.